

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Jany Knotkové a soudců Mgr. Zdeňka Váni a JUDr. Kateřiny Kodetové ve věci

žalobce: **M. L.**, narozený xxx
bytem xxx xxx, xxx xxx
zastoupený advokátem Mgr. Pavlem Maršálkem
sídlem Vrchlického 802/46, 460 14 Liberec

proti
žalované: **Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti**, IČO 00025429
sídlem Vyšehradská 427/16, 128 10 Praha 2
jednající Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2

o zaplacení 71.000 Kč

o odvolání žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 24. února 2021, č. j. 25 C 234/2019-122,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve vyhovujícím výroku o věci samé ohledně částky 15.000 Kč a ve výroku o nákladech řízení potvrzuje.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradu nákladů odvolacího řízení 8.821 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku k rukám advokáta Mgr. Pavla Maršálka.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 32.250 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku (výrok I.), v části, ve které se žalobce domáhal po žalované zaplacení 38.750 Kč, žalobu zamítl (výrok II.) a uložil žalované povinnost zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení 28.672 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalobce (výrok III.).
2. Rozhodl tak o žalobě, kterou se žalobce domáhal nároků na základě zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen „OdpŠk“), a to poté, co proti němu od 8. 4. 2014 bylo vedeno trestní stíhání pro tři skutky kvalifikované jako přečin legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku a pojištění podvodu podle § 210 odst. 1 písm. b), odst. 4 trestního zákoníku (dílem dokonáný, dílem ve stádiu pokusu); rozsudkem Okresního soudu v Liberci ze dne 31. 5. 2017 pod sp. zn. 1 T 241/2014 ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 30. 10. 2018, č. j. 55 To 249/2018-5675, byl však podle § 226 písm. b) trestního řádu zproštěn obžaloby. Žalobce konkrétně podanou žalobou požadoval částku 17.250 Kč jako náhradu škody spočívající v nákladech na zastoupení obhájcem v trestním řízení a částku 53.750 Kč jako náhradu nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání.
3. Soud prvního stupně provedl dokazování, jak rozvedl v písemném odůvodnění rozsudku, a dospěl ke skutkovému závěru, že v řízení vedeném u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 1 T 241/2014 došlo k vydání nezákonného rozhodnutí, kterým je usnesení o zahájení trestního stíhání žalobce ze dne 31. 3. 2014, neboť toto pravomocné rozhodnutí bylo následně zrušeno rozsudkem Okresního soudu v Liberci ze dne 31. 5. 2017, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 30. 10. 2008, kterým byl žalobce v celém rozsahu obžaloby zproštěn.
4. Trestní stíhání žalobce bylo zahájeno nezákonným rozhodnutím, proto má žalobce právo na odškodnění újmy, která mu byla v příčinné souvislosti s vydáním nezákonného rozhodnutí způsobena. Uplatněnou škodu spočívající ve vynaložených nákladech na obhajně ve výši 17.250 Kč měl obvodní soud za jednoznačně prokázanou, proto byla její náhrada žalobci přiznána. Nemajetková újma vzniklá v důsledku nezákonně vedeného trestního stíhání musí být dle judikatury prokázána. Žalobce byl stíhán pro tři skutky kvalifikované jako přečin legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku a pojištění podvodu podle § 210 odst. 1 písm. b), odst. 4 trestního zákoníku (dílem dokonáný, dílem ve stádiu pokusu) a byl ohrožen trestem odnětí svobody v trvání až 5 let. S ohledem na skutečnost, že žalobce nebyl předtím trestně stíhán, mu nehrozil nepodmíněný trest odnětí svobody. Trestní řízení pak trvalo 4 roky a 7 měsíců. Negativní dopady trestního stíhání do jednotlivých sfér života žalobce byly v řízení prokázány, neboť žalobce byl před xxx xxx, měl se dle doporučení lékaře vyhýbat stresu, což nebylo možné splnit. Žalobce byl v rámci trestního řízení ohrožen i potenciální povinností nahradit škodu ve výši přesahující 200.000 Kč. Soud prvního stupně považoval za nutné, aby žalobci byla způsobená nemajetková újma odškodněna poskytnutím peněžitého zadostiučinění. Pokud jde o výši peněžitého zadostiučinění, učinil nalézací soud srovnání s jiným případem odškodnění nemajetkové újmy způsobené nezákonně vedeným trestním stíháním, a to konkrétně s věcí vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 10 C 243/2012 ve spojení s věcí Městského soudu v Praze pod sp. zn. 12 Co 142/2014. Po porovnání těchto dvou případů soud prvního stupně stanovil výši peněžitého zadostiučinění za nemajetkovou újmu, způsobenou žalobci vydáním nezákonného rozhodnutí v označeném soudním řízení, částkou 15.000 Kč. V tomto rozsahu ve vztahu k uplatněnému nároku na nemajetkovou újmu soud prvního stupně žalobě vyhověl.

s odkazem na § 5, 8 odst. 1 a § 31a zákona č. 82/1998 Sb., ve zbytku pak žalobu jako nedůvodnou zamítl. Výrok o nákladech řízení byl odůvodněn odkazem na § 142 odst. 1 o. s. ř.

5. Rozsudek napadla včasným odvoláním žalovaná, které směřovala proti výroku I., a to v rozsahu, ve kterém byla žalobci přiznána částka 15.000 Kč, a proti výroku III., kterým bylo rozhodnuto o nákladech řízení. Napadeným výrokem I. bylo žalobci přiznáno peněžité zadostiučinění za újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním do výše 15.000 Kč a dále byla žalobci přiznána částka 17.250 Kč za náklady vynaložené na obhajněm žalobce v trestním řízení. Celkem je žalovaná povinna zaplatit žalobci částku 32.250 Kč. Žalovaná brojila proti přiznanému zadostiučinění za újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním, nesouhlasila s formou ani s výší zadostiučinění, které bylo žalobci přiznáno. Žalobce během řízení jím tvrzenou újmu nijak neprokázal, újma jím nebyla ani dostatečně tvrzena. Dopady trestního stíhání do života žalobce nebyly prokázány. Např. sám žalobce netvrdil, že by k xxx xxx došlo v příčinné souvislosti s nezákonným trestním stíháním. Nebylo ani prokázáno, že by vlivem stíhání žalobce došlo ke zhoršení jeho zdravotního stavu. Naopak během trestního řízení žalobce založil rodinu, když se oženil se svou družkou a narodil se mu syn. Žalobce neztratil rodinné vazby, přátelé se od něj neodvrátili. Obvodní soud se dostatečně nezabýval ze strany žalované uplatněnou námitkou promlčení, neboť již dne 10. 7. 2015 byl žalobce pravomocně zproštěn pro první skutek. Žalobce se tak měl nemajetkové újmy z prvního zprošťujícího rozsudku domáhat samostatně. U nákladového výroku žalovaná nesouhlasila s tím, že obvodní soud vyšel z tarifní hodnoty 67.250 Kč, když tato částka nebyla žalobci přiznána. Hodnota jednoho úkonu právní služby tedy nemohla být 3.820 Kč. Výše cestovného pak neodpovídá vzdálenosti mezi sídlem soudu prvního stupně a sídlem právního zástupce, která je kratší než účtovaných 116 km. Žalovaná proto navrhla, aby odvolací soud rozsudek v napadených výrocích I. a III. změnil tak, že se žaloba zamítá, a přiznal žalované náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.
6. Žalobce ve svém vyjádření hodnotil odvolání jako nedůvodné, navrhoval potvrzení rozsudku soudu prvního stupně jako věcně správného.
7. Odvolací soud z podnětu včas podaného odvolání žalované a v mezích jím vytčených podle § 212 a § 212a o. s. ř. přezkoumal při nařízeném jednání napadený rozsudek, odvolání však opodstatněným neshledal.
8. Odvolací soud předně seznal, že soud prvního stupně správně a v rozsahu, který lze považovat za dostatečný pro rozhodnutí věci, zjistil skutkový stav, přičemž provedené důkazy v souladu s ustanovením § 132 o. s. ř. hodnotil jak jednotlivě, tak i v jejich vzájemné souvislosti, a na tomto základě pak dospěl ke správným skutkovým zjištěním.
9. V tomto řízení uplatnil žalobce mj. nárok na náhradu nemajetkové újmy vzniklé jeho trestním stíháním, které skončilo zproštěním obžaloby. Je ustálenou soudní praxí, že podle OdpŠk odpovídá stát i za škodu způsobenou zahájením (vedením) trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu. Jelikož zákon tento nárok výslovně neupravuje, vychází se z analogického výkladu úpravy nejbližší, a to z úpravy odpovědnosti za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, za něž je považováno rozhodnutí, jímž se trestní stíhání zahajuje (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 1990, sp. zn. 1 Cz 6/90, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 35/1991, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1487/2001 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. 30 Cdo 1291/2017).

10. Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, konstatoval, že zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, se poskytuje podle § 31a odst. 2 OdpŠk, jenž je normou s relativně neurčitou hypotézou, která není stanovena přímo právním předpisem, a jenž tak přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Soudy při stanovení formy či výše zadostiučinění vychází především z povahy trestní věci, též z délky trestního stíhání, a především dopadů trestního stíhání do osobnostní sféry poškozené osoby. Forma a případná výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, tj. její přiznání je nad rámec konstatování porušení práva namístě pouze tehdy, jestliže by se z hlediska obecné slušnosti poškozenému satisfakce skutečně mělo dostat.
11. Ustanovení § 31a OdpŠk hovoří pouze o tom, že zadostiučinění musí být přiměřené, samotné určení výše však ponechává na volném uvážení soudu. Zákon tedy nevymezuje žádnou případnou hranici (minimální nebo maximální) pro určení výše zadostiučinění. Soud je při úvaze o přiměřenosti výše finančního odškodnění povinen vycházet z úplně zjištěného skutkového stavu a opírat se o zcela konkrétní a přezkoumatelná hlediska, kterými jsou především závažnost nemajetkové újmy a ověřené okolnosti, za kterých k neoprávněnému zásahu do osobnosti fyzické osoby došlo. Kritéria, která pravidelně mohou indikovat rozsah způsobené nemajetkové újmy, jsou v případech zahájení trestního stíhání (řízení), které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, následující: 1) Povaha trestní věci. Pod tímto kritériem se má na mysli zejména závažnost trestného činu kladeného osobě poškozené za vinu, neboť ta zpravidla přímo úměrně zvyšuje intenzitu, s jakou osoba poškozená konkrétní trestní řízení proti ní vedené negativně vnímá. Ta souvisí i s hrozbou trestního postihu (druhem a výší trestu) a případného společenského odsouzení, jež se zrcadlí v charakteru veřejného zájmu chráněného trestními předpisy v konkrétním případě (tedy v těch veřejných hodnotách, které jsou chráněny konkrétní skutkovou podstatou obsaženou ve zvláštní části trestního zákoníku). Například újma bude obecně větší v případě trestního stíhání pro zločin vraždy, za který hrozí uložení základního trestu odnětí svobody v rozmezí deset až osmnáct let, než v případě přečinu podvodu, za který hrozí uložení trestu odnětí svobody až na dvě léta, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty přičemž podvodník nebude vystaven takovému společenskému odsudku jako domnělý vrah. 2) Délka trestního řízení. Toto kritérium zohledňuje zejména to, po jak dlouhou dobu zásah do osobnostních složek jednotlivce v důsledku proti němu vedeného trestního řízení trval. Lze zde vyjít případně z toho, že trvání trestního stíhání může způsobovat kontinuální nárůst újmy projevující se v osobnosti člověka; délka trestního stíhání však na druhou stranu, zejména v případě uvádajícího zájmu společenského prostředí o daný případ, nemusí mít nutně za následek narůstající dotčení integrity poškozeného a mohlo by být v takových poměrech uvažováno o poklesu intenzity újmy v průběhu plynutí času. Zajisté je vždy na místě porovnávat vliv tohoto kritéria s ostatními a nečinit z něj mechanicky určující hledisko. Zároveň u tohoto kritéria je třeba věnovat zvýšenou pozornost možnému zdvojení uplatňovaného nároku založeného na totožném skutkovém základě, a to zejména ve spojení s možnou nepřiměřenou délkou trestního stíhání. 3) Následky způsobené trestním řízením v osobnostní sféře poškozené osoby. Toto kritérium umožňuje zohlednění individuálních následků trestního stíhání v osobnostní sféře poškozené osoby, jež mohou být umocněny či zmírněny v důsledku objektivních skutečností daného případu formulovaných pod body 1 a 2. Jinými slovy řečeno, negativní dopady zahájeného trestního stíhání do osobnosti člověka – morální narušení osobnosti (integrity) poškozeného v době trestního stíhání a narušení její profesní, soukromé, rodinné, popřípadě i jiné sféry života (viz výše) – mohou být zvýrazněny či naopak potlačeny podle intenzity naplnění prvních dvou kritérií.
12. V soudní praxi je též zastáván názor, že výše zadostiučinění přiznaného podle § 31a odst. 2 OdpŠk na náhradu nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním, které skončilo zproštěním obžaloby

nebo zastavením, musí odpovídat výši zadostiučinění přiznaného v případech, které se s projednávanou věcí v podstatných znacích shodují; významnější odchylka je možná jen tehdy, bude-li soudem řádně a přesvědčivě zdůvodněna.

13. Soud prvního stupně tato judikatorní kritéria respektoval, provedl komparaci s věcí vedenou u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 10 C 243/2012, její závěry byly přezkoumány i odvolacím soudem (rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 5. 2014, č. j. 12 Co 142/2014-77). Trestní řízení v tam uvedené věci trvalo 4 roky a 3 měsíce, poškozený byl ohrožen nižší trestní sazbou, jednalo se o osobu netrestanou. Při úvaze o výši zadostiučinění tak danou věc lze považovat v zásadě za srovnatelnou a částka 15.000 Kč stanovená žalobci jako náhrada nemajetkové újmy je přiměřená.
14. Pokud žalovaná v odvolání namítala, že trestní řízení neovlivnilo zásadním způsobem pracovní a osobní život žalobce, lze odkázat na odůvodnění rozsudku prvostupňového soudu, který zdůraznil vliv probíhajícího řízení na psychiku žalobce, který se nacházel před xxx xxx. Odvolací soud však zejména akcentuje kritérium délky trestního řízení, kdy zásah do osobnostních složek žalobce v důsledku proti němu vedeného trestního řízení trval po dobu téměř 5 let, i z tohoto důvodu se odvolacímu soud nejeví přiznané zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu ve výši 15.000 Kč jako nepřiměřené.
15. Soud prvního stupně správně posoudil i námitku promlčení, kterou v řízení uplatnila žalovaná. V soudní praxi je ustáleně zastáván názor, že šestiměsíční subjektivní promlčecí doba v případě nezákonného trestního stíhání začíná běžet v den následující po dni, kdy se poškozený dozvěděl o tom, že byl vydán zprošťující rozsudek (viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 5687/2016). Žalobce uplatňoval náhradu nemajetkové újmy vzniklé jeho trestním stíháním, které skončilo zproštěním obžaloby. Dle názoru odvolacího soudu je nutno nahlížet na stíhání žalobce pro tři shora uvedené skutky jako na jeden celek a rozhodující je tak až úplné zproštění obžaloby ze všech stíhaných skutků.
16. Důvodným neshledal odvolací soud odvolání žalované ani proti výroku o nákladech řízení. Při určování poměru úspěchu a neúspěchu účastníka, který vedle nároku na zadostiučinění za nemajetkovou újmu v řízení uplatnil rovněž nárok (nároky) na jiné peněžité plnění (objektivní kumulace), je zpravidla třeba vycházet ze vzájemného poměru tarifních hodnot takto uplatněných nároků, jež se stanoví podle § 8 a násl. advokátního tarifu (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1435/2015). Dovolací soud pak v usnesení ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3378/2013, dospěl k závěru, že odměna advokáta za zastupování v řízení, jehož předmětem je náhrada nemajetkové újmy za nesprávný úřední postup či nezákonné rozhodnutí ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., se vypočte z tarifní hodnoty stanovené podle § 9 odst. 4 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Odměna za zastupování v řízení, jehož předmětem je náhrada škody v penězích, se vypočte z tarifní hodnoty stanovené podle § 8 odst. 1 advokátního tarifu. V projednávané věci žalobce uplatnil dva nároky: náhradu nemajetkové újmy a újmy majetkové (obhajné). Proto obvodní soud nepochybil, pokud za tarifní hodnotu považoval částku 67.250 Kč (50.000 Kč ve vztahu k nemajetkové újmě, 17.250 Kč ve vztahu k nákladům obhajoby), správně pak vypočetl i samotnou výši náhrady nákladů řízení. Obstát totiž nemůže obstát ani námitka žalované ohledně nesprávně stanovené vzdálenosti mezi sídlem zástupce žalobce a procesním soudem (ve vztahu k požadované cestovní náhradě dle vyhlášky č. 589/2020 Sb.), neboť ta dle internetového specializovaného webu (mapy.cz) odpovídá obvodním soudem uvedenou vzdálenosti 116 km.

17. Lze tak shrnout, že odvolací výhrady žalované neměly potenciál zvrátit věcnou správnost napadeného rozsudku ve vyhovujícím výroku I. o věci samé ohledně částky 15.000 Kč a akcesorickém výroku o nákladech řízení, proto ten byl odvolacím soudem potvrzen jako věcně správný podle § 219 o. s. ř.
18. O náhradě nákladů odvolacího řízení mezi účastníky rozhodl soud podle § 224 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 142 odst. 1 o. s. ř., kdy v meritu věci úspěšnému žalobci (vzhledem k neúspěchu žalované v odvolacím řízení) vznikly náklady spojené se zastoupením advokátem za dva úkony právní služby po 3.100 Kč (vyjádření k odvolání, účast u odvolacího jednání) dle § 7 bod 5 a § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu a 2 x paušální náhrada hotových výdajů po 300 Kč (§ 13 odst. 4 cit. vyhl.), dále cestovné podle § 13 odst. 1, 5 advokátního tarifu ve spojení s § 1, 4 vyhlášky č. 589/2020 Sb. ve výši 1.521 Kč a náhrada za promeškaný čas dle § 14 advokátního tarifu ve výši 500 Kč (pět půlhodin po 100 Kč), což činí celkem 8.821 Kč. O povinnosti žalované zaplatit tuto náhradu nákladů odvolacího řízení v celkové částce 8.821 Kč k rukám zástupce žalobce bylo rozhodnuto dle § 149 odst. 1 o. s. ř., o prodloužené lhůtě splnění povinnosti dle § 160 odst. 1 o. s. ř., neboť se jedná o plnění z prostředků státní rozpočtu, což je spojeno s potřebou delší doby pro administrativní zajištění platby.
19. Odvoláním nedotčené výroky I. (ohledně částky 17.250 Kč) a II. rozsudku nabyly samostatně právní moci podle § 206 odst. 2 o. s. ř.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není přípustné dovolání.

Praha 22. června 2021

JUDr. Jana Knotková v. r.
předsedkyně senátu